

Omzendbrief met betrekking tot meststoffen/bodemverbeterende middelen die dierlijke bijproducten bevatten

Huidige versie	1	Referentie	PCCB/S1/LSW/575349	Datum	04/01/2011
Trefwoorden	Meststoffen, bodemverbeterende middelen, dierlijke bijproducten				

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Swillens, Liesbeth, Attaché	Diricks, Herman, directeur-generaal

1. Doel

De wetgeving omtrent dierlijke bijproducten is bestemd voor een zeer brede doelgroep.

Het doel van dit document is de interpretatie te geven van de geldende wetgeving voor de meststoffen en bodemverbeterende middelen die dierlijke bijproducten bevatten.

2. Toepassingsgebied

Meststoffen en bodemverbeterende middelen met dierlijke bijproducten die geproduceerd, in de handel gebracht, ingevoerd en naar andere Lidstaten vervoerd worden.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten (zoals gewijzigd)

Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën

Verordening (EG) nr. 1774/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 3 oktober 2002 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten

Verordening (EG) nr. 181/2006 van de Commissie van 1 februari 2006 ter uitvoering van Verordening (EG) nr. 1774/2002 wat andere biologische meststoffen en bodemverbeteraars dan mest betreft en tot wijziging van die verordening

Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie

bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002

4. Definities en afkortingen

- KB 7/1/1998 Koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten
- VO 999/2001 Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën
- VO 1774/2002 Verordening (EG) nr. 1774/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 3 oktober 2002 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten
- VO 181/2006 Verordening (EG) nr. 181/2006 van de Commissie van 1 februari 2006 ter uitvoering van verordening (EG) nr. 1774/2002 wat andere biologische meststoffen en bodemverbeteraars dan mest betreft en tot wijziging van die verordening
- VO 1069/2009 Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1774/2002

5. Vereisten voor meststoffen/bodemverbeterende middelen die dierlijke bijproducten bevatten

De onderstaande informatie geldt tot 3 maart 2011. Vanaf dan zal Verordening (EG) nr. 1069/2009 van toepassing zijn en vervalt dit document.

5.1 Grondstoffen voor de productie van meststoffen/ bodemverbeterende middelen

Het is van belang dat de dierlijke bijproducten die de fabrikant in zijn meststoffen/bodemverbeterende middelen gebruikt, verwerkt zijn volgens de eisen van VO 1774/2002. Het is aan de fabrikant van meststoffen/bodemverbeterende middelen om, bij twijfel, het bewijs hiervan te vragen aan de leverancier van zijn grondstoffen waarin dierlijke bijproducten kunnen zitten, zoals diermeel, verwerkte mest, compost of biogasresiduen.

Indien de meststoffenfabrikant onverwerkte dierlijke bijproducten ontvangt en deze zelf omvormt tot meststoffen, dan is hij zelf verantwoordelijk dat aan de verwerkingseisen van VO 1774/2002 voldaan is.

De verwerking van dierlijke bijproducten dient te gebeuren in door de Gewesten erkende VO 1774/2002-bedrijven.

Indien men dierlijke bijproducten van categorie 2-materiaal of verwerkte dierlijke eiwitten – bestemd om gebruikt te worden in meststoffen/ bodemverbeterende middelen – uit een andere lidstaat haalt, dient het Gewest vooraf de toestemming gegeven te hebben voor de ontvangst van het materiaal.

Elk afzonderlijk transport moet aangemeld zijn in TRACES en gevalideerd zijn door de bevoegde overheid van de leverancier. Bij het transport dienen de producten vergezeld te gaan van een handelsdocument en dienen ze rechtstreeks van de leverancier in de andere Lidstaat (die over een VO 1774/2002-erkenning dient te beschikken afgeleverd door de bevoegde overheid van de betreffende Lidstaat) naar de fabrikant van meststoffen/bodemverbeterende middelen worden vervoerd (art 8 van VO 1774/2002).

Deze producten afkomstig uit een andere Lidstaat dienen ook verzonden te worden in verpakkingen, recipiënten of voertuigen die zijn voorzien van een opvallende en, ten minste tijdens het vervoer onuitwisbare kleurcodering:

- voor categorie 2-materiaal (met uitzondering van mest en de inhoud van het maagdarmkanaal), met GEEL;
- voor categorie 3-materiaal met GROEN (bijlage II, hoofdstuk I van VO 1774/2002).

De fabrikant van meststoffen/bodemverbeterende middelen dient te verifiëren dat de (verwerkte) dierlijke bijproducten die hij ontvangt

- vergezeld zijn van een handelsdocument dat voldoet aan bijlage II, hoofdstuk III van VO 1774/2002;
- indien ze afkomstig zijn van een leverancier uit een andere lidstaat, gemeld werden in TRACES en moet de ontvangst van dierlijke bijproducten melden zodat een controle in TRACES mogelijk wordt gemaakt (procedure afhankelijk per Gewest);
- correct geïdentificeerd en geëtiketteerd zijn (VO 1774/2002, bijlage II, hoofdstuk I):
 - o vermelding van de categorie (categorie 2- of 3- materiaal);
 - o voor categorie 3-materiaal: "niet voor menselijke consumptie";
 - o voor categorie 2-materiaal en daaruit afgeleide verwerkte producten (met uitzondering van mest en de inhoud van het maagdarmkanaal): vermelding "niet voor dierlijke consumptie";
 - o voor mest en de inhoud van het maagdarmkanaal: vermelding "mest";
- correct verwerkt zijn zodat eventuele ziekteverwekkers vernietigd zijn (VO 181/2006).

5.2 Productie en verhandelen van meststoffen/bodemverbeterende middelen met dierlijke bijproducten

Ter herinnering: alle meststoffen, bodemverbeterende middelen die in België in de handel gebracht worden dienen te voldoen aan het KB 7/1/1998.

Voor wat betreft de Europese wetgeving dienen de meststoffen/bodemverbeterende middelen die dierlijke bijproducten (behalve dierlijke mest) bevatten aan volgende eisen te voldoen (VO 181/2006):

- adequaat opgeslagen en verpakt worden vervoerd. Producten die op het Belgische grondgebied blijven, mogen echter ook in bulk verhandeld worden;
- op de verpakking een duidelijk leesbaar etiket bevatten met de naam en het adres van de productie-inrichting en het volgende opschrift:
 - o indien het product binnen België verhandeld wordt: "Bevat dierlijke bijproducten/vee mag niet op het land komen gedurende ten minste 21 dagen na gebruik hiervan op het land" ;
 - o indien het product buiten België verhandeld wordt: organische meststoffen en bodemverbeteraars/vee mag niet op het land komen gedurende ten minste 21 dagen na het gebruik hiervan op het land";
- op het handelsdocument dat met de producten wordt meegezonden, het bovenstaande opschrift vermelden;
- een handelsdocument moet aanwezig zijn tijdens het transport:
 - o indien het product binnen België verhandeld wordt, is dit het begeleidend document beschreven in het KB 7/1/1998;
 - o indien het product buiten België verhandeld wordt, is een handelsdocument conform de afspraken van internationaal transport vereist;
 - o bij verkoop door detailhandelaars aan eindgebruikers die geen bedrijven zijn (landbouwers vallen dus niet onder deze uitzondering), is er geen handelsdocument vereist (bij verhandeling binnen België is het begeleidend document echter wel vereist).

Opgelet, VO 181/2006 is niet van toepassing op producten waarvan het enige dierlijke bijproduct mest of verwerkte mest is.

Een TRACES-melding is volgens de Belgische interpretatie van de wetgeving niet noodzakelijk. Voor het vervoer van meststoffen/bodemverbeterende middelen met dierlijke bijproducten binnen België en van een andere Lidstaat naar België is dit dan ook niet nodig. Voor vervoer naar andere Lidstaten, is dit afhankelijk van de interpretatie van de wetgeving van de betrokken Lidstaat. Op vraag van de overheid van de betrokken Lidstaat, kan de

TRACES-melding wel gedaan worden door de Gewesten. Het is aan de operator om zich over de interpretatie van de betrokken Lidstaat te informeren.

Voor wat betreft de uitvoer van meststoffen/bodemverbeterende middelen met dierlijke bijproducten naar derde landen, bepaalt bijlage IV, punt III., E. van VO 999/2001 het volgende:

- Het is verboden om meststoffen met verwerkte dierlijke eiwitten van herkauwers uit te voeren
- Voor de uitvoer van meststoffen die verwerkte dierlijke eiwitten van niet-herkauwers bevatten, is er een bilateraal akkoord nodig met het derde land waarnaar uitgevoerd wordt. Gezien de tijdrovende procedure om een bilateraal akkoord te bereiken met één land, is het belangrijk dat de exporteur eerst een invoerend bedrijf identificeert in het land van bestemming. De exporteur zou ook een marketing studie kunnen uitvoeren om het economische potentieel in te schatten. FIT kan de exporteur hiervoor mogelijk steunen.

Met deze elementen kan de exporteur een brief richten aan het FAVV, ter attentie van de directeur-generaal van Controlebeleid om een bilateraal akkoord met het betreffende derde land aan te vragen. Deze brief dient gesteund te zijn op het uitvoer potentieel dat geïdentificeerd werd.

Het FAVV zal dan contact nemen met de overheid van het betreffende derde land en zal het mogelijke doen om een akkoord te bereiken. Deze procedure kan maanden duren en sommige landen eisen dat de door hun diensten goedgekeurde bedrijven op een gesloten lijst verschijnen. De audits welke derde landen uitvoeren in België zijn op kosten van het aanvragende bedrijf.

5.3 Nieuwe maatregelen vanaf 4 maart 2011

Vanaf 4 maart 2011 zullen VO 1774/2002 en VO 181/2006 ingetrokken worden en zal VO 1069/2009 van toepassing zijn. De uitvoeringsbepalingen van deze verordening zijn nog niet gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Voor de meststoffen/bodemverbeterende middelen die dierlijke bijproducten bevatten, zal hierdoor het volgende gewijzigd worden:

- categorie 2-materiaal kan gebruikt worden voor de vervaardiging van meststoffen of bodemverbeterende middelen na verwerking door sterilisatie onder druk indien de uitvoeringsmaatregelen dit vereisen;
- vleesbeendermeel van categorie 2-materiaal en verwerkte dierlijke eiwitten dienen gemengd te worden met een stof om het mengsel voor vervoederingsdoeleinden uit te sluiten. Dit is niet vereist indien het gebruik voor vervoederingsdoelstellingen uitgesloten is door de samenstelling of de verpakking van het product;
- alle operatoren die dierlijke bijproducten of afgeleide producten hiervan gebruiken zullen op zijn minst geregistreerd moeten worden. De vervaardigers van meststoffen/bodemverbeterende middelen met dierlijke bijproducten dienen erkend te worden;
- er is geen eindpunt vastgelegd in VO 1069/2009 voor de meststoffen/bodemverbeterende middelen.

Na de publicatie van de uitvoeringsbepalingen in het Publicatieblad van de Europese Unie zal meer informatie over de specifieke wijzigingen voor de meststoffen en bodemverbeterende middelen sector volgen.

Hieronder vindt men een schematisch overzicht van de verschillende mogelijke manieren waarop meststoffen met dierlijke bijproducten geproduceerd worden dat van toepassing is tot 4 maart 2011.

Mogelijkheid 1: het dierlijk bijproduct wordt verwerkt bij een erkend VO 1774/2002-bedrijf en het verwerkt product voldoet niet aan de vereisten van het KB 7/1/1998 (het product mag dus niet als meststof worden verkocht) → het verwerkt dierlijke bijproduct wordt bij de meststoffenfabrikant omgevormd tot een meststof of bodemverbeterend middel.

Mogelijkheid 2: het dierlijk bijproduct dat bij een erkend VO 1774/2002-bedrijf verwerkt wordt voldoet aan de vereisten van het KB 7/1/1998 maar het product wordt niet als meststof verkocht → de meststoffenfabrikant wijzigt de etikettering zodat het als meststof verkocht kan worden en/of mengt het product met andere grondstoffen tot een samengestelde meststof.

Mogelijkheid 3: het dierlijk bijproduct dat bij een erkend VO 1774/2002-bedrijf verwerkt wordt voldoet aan de vereisten van het KB 7/1/1998 en het product wordt geëtiketteerd als meststof → het erkend VO 1774/2002-bedrijf is tevens de meststoffenfabrikant (die dan ook bij het FAVV erkend is als fabrikant van producten die geheel of gedeeltelijk bestaan uit dierlijke bijproducten).

Het onderstaande schema is van toepassing voor de afgewerkte meststoffen/bodemverbeterende middelen die vervoerd worden binnen België en naar België. Bij vervoer van meststoffen/bodemverbeterende middelen naar een andere Lidstaat, dient de operator zich te informeren over de interpretatie van de wetgeving van de betrokken Lidstaat.

* VO 181/2006

* eisen VO 1774/2002 voor "verwerkt product"

Erkend VO 1774/2002-
bedrijf of erkend
1774/2002

Meststoffenfabrikant
Enkelvoudig product

Diermeel als meststof

Dierlijk afval → diermeel : voldoet niet aan KB 7/1/1998
Vb. geen 70% door doorgang zeef 1 mm
en geen 90% door doorgang 2 mm

Erkend VO 1774/2002-
bedrijf

diermeel

Meststoffenfabrikant
mengingen

NPK meststof bevattende diermeel

dierlijk afval -> diermeel
voldoet aan KB
7/1/1998

Opslag
Erkend VO 1774/2002-bedrijf

* VO 181/2006

* eisen VO 1774/2002
voor
"verwerkt
product"

Meststoffenfabrikant
Enkelvoudig product → ander
etiket

Diermeel als meststof

OPMERKING:

1. het woord "meststof" kan steeds worden vervangen door bodemverbeterend middel (compost, digestaat, ...)
2. het woord "diermeel" is een voorbeeld voor de verzameling van dierlijke bijproducten die in of als meststof kunnen gebruikt worden.
3. dit schema is de Belgische interpretatie. Bij vervoer naar andere lidstaten dient de operator zich te informeren over de interpretatie van de betreffende lidstaat
4. dit schema is van toepassing tot 4 maart 2011

Erkend VO 1774/2002-
bedrijf
= meststoffenfabrikant

diermeel in
of als
meststof

Meststoffenfabrikant
Samengesteld product

NPK meststof bevattende diermeel

* Bv. dierlijk afval ->
diermeel voldoet aan
KB 7/1/1998

* VO 181/2006

* VO 181/2006

Diermeel als meststof

Vraag	Antwoord
Is het schema alleen van toepassing op verwerkte dierlijke bijproducten in of als meststoffen?	Neen, het woord meststof kan steeds vervangen worden door bodemverbeterend middel (compost, digestaat...).
Zijn digestaten of compost ook onderhevig aan het KB 7/1/1998 (meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten)?	Ja, het KB 7/1/1998 is van toepassing op het verhandelen en het gebruik van meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten, zuiveringsslib, alsmede op elk product waaraan een specifieke werking ter bevordering van de plantaardige productie wordt toegeschreven.
Wanneer is mijn digestaat of compost (met dierlijke bijproducten) te beschouwen als een bodemverbeterend middel?	Organische bodemverbeterende middelen = Producten bestemd om organische stof op (of in) de bodem te brengen en om de fysische en/of chemische en/of biologische eigenschappen te verbeteren. In dat geval dient het product voor te komen in bijlage 1 van het KB 7/1/1998 of over een ontheffing van de FOD Volksgezondheid te beschikken. Om ook met de afvalstoffenwetgeving in orde te zijn, is volgens het VLAREA ook een keuringsattest van Vlaco vzw vereist, tenzij zuiver mest werd verwerkt.
Mag digestaat of compost met dierlijke bijproducten dat verwerkt is conform de eisen in de VO1774/2002 naar andere lidstaten als grondstof voor bodemverbeterende middelen of als bodemverbeterend middel vervoerd worden?	Een digestaat of compost dat voldoet aan het KB 7/1/1998 (zie hierboven, voorkomend in bijlage 1 of gedekt door ontheffing) kan volgens de Belgische interpretatie naar een andere lidstaat verzonden worden onder de voorwaarden van VO 181/2006 zonder een TRACES-melding. Indien het product niet voldoet aan het bovenstaande KB, wordt dit product niet aanzien als bodemverbeterend middel maar als een verwerkt dierlijk bijproduct en is een toelating zoals voorzien in artikel 8 van VO 1774/2002 noodzakelijk voor verwerkte producten die afgeleid zijn uit categorie-2 materiaal en dient een handelsdocument volgens bijlage II van VO 1774/2002 het product te vergezellen en dient een TRACES-aanmelding te gebeuren. Er wordt best contact opgenomen met de Lidstaat van bestemming voor een interpretatie van de bevoegde overheid van deze Lidstaat.
Mag een meststof met dierlijke bijproducten dat verwerkt is conform de eisen in de VO 1774/2002 naar andere Lidstaten als grondstof voor meststoffen of als meststof vervoerd worden?	Een meststof met dierlijke bijproducten dat voldoet aan het KB 7/1/1998 (zie hierboven, voorkomend in bijlage 1 of gedekt door ontheffing) kan volgens de Belgische interpretatie naar een andere lidstaat verzonden worden onder de voorwaarden van VO 181/2006 zonder een TRACES-melding. Indien het product niet voldoet aan het bovenstaande KB, wordt dit product niet aanzien als meststof maar als een verwerkt dierlijk bijproduct en is een toelating zoals voorzien in artikel 8 van VO 1774/2002 noodzakelijk en dient een handelsdocument volgens bijlage II van VO 1774/2002 het product te vergezellen en dient een TRACES-aanmelding te gebeuren. Er dient contact opgenomen te worden met de Lidstaat van bestemming voor een interpretatie van de bevoegde overheid van deze Lidstaat.
Het product dat ik wil verhandelen is afkomstig van een biogasinstallatie die conform VO 1774/2002 erkend is, maar waarbij enkel mest, melk, biest en maagdarminhoud werd vergist zonder pasteurisatie. Mag ik dit als grondstof voor meststoffen uitvoeren naar andere Lidstaten?	Neen, zolang een biogasresidu niet verwerkt is middels een pasteurisatie, dan dient er eerst een verwerking plaats te vinden bij een ander erkend bedrijf waar dit wel gebeurt. Indien dit niet gebeurt, is de afzet beperkt tot de landbouw binnen de eigen Lidstaat, wat per Gewest opgevolgd wordt.
Is een handelsdocument volgens bijlage II VO1774/2002 verplicht voor verwerkte dierlijke mest?	Verwerkte dierlijke mest die voldoet aan het KB 7/1/1998 (zie hierboven, voorkomend in bijlage 1 of gedekt ontheffing) hoeft volgens de Belgische interpretatie niet vergezeld te worden van een handelsdocument volgens bijlage II VO 1774/2002. Dit product moet wel vergezeld zijn van een begeleidend document (indien er geen etiket is) zoals beschreven in

	<p>het KB 7/1/1998.</p> <p>Verwerkte dierlijke mest die hier niet aan voldoet wordt aanzien als een verwerkt dierlijk bijproduct en moet dus vergezeld gaan van een handelsdocument volgens bijlage II VO1774/2002 en er dient een TRACES aanmelding te gebeuren.</p> <p>VO 181/2006 is niet van toepassing op mest en verwerkte mest.</p> <p>Een handelsdocument is niet vereist voor mest (inclusief verwerkte dierlijke mest) die wordt vervoerd tussen twee punten op dezelfde boerderij of die lokaal wordt vervoerd tussen boerderijen en gebruikers die zich binnen België bevinden.</p> <p>Er dient contact opgenomen te worden met de lidstaat van bestemming voor een interpretatie van de bevoegde overheid van de lidstaat van bestemming.</p>
<p>Volgens de overheid of het bedrijf van bestemming moet ik als meststoffenfabrikant mijn meststoffen waarin dierlijke bijproducten zitten, aanmelden in TRACES en moet er een toelating zijn voor de ontvanger. Wat moet ik doen?</p>	<p>Samengestelde of eenvoudige meststoffen waarin dierlijke bijproducten zitten, zijn volgens de Belgische interpretatie vrij van de vereisten voor vervoer en van de encoding in TRACES zoals die in de VO 1774/2002 zijn opgelegd. Wel blijft VO 181/2006 gelden.</p> <p>Communiqueer dit aan uw handelspartner of overheid van bestemming.</p> <p>Indien de overheid van bestemming bij zijn standpunt blijft, dan zal de visie van de overheid van bestemming gevolgd worden.</p>
<p>Krachtens Verordening (EG) nr. 181/2006 dient op de verpakkingen een opschrift te staan met "organische meststoffen en bodemverbeters... 21 dagen.." Dient dit opschrift in de taal van bestemming aangebracht te worden of volstaat een opschrift in het Engels?</p>	<p>Voor producten bestemd voor de Belgische markt dient dit in één van de landstalen aangebracht worden.</p> <p>Voor producten bestemd voor andere lidstaten wordt best contact opgenomen met de lidstaat van bestemming om te weten welke ta(a)l(en) aanvaard worden.</p>

6. Bijlagen

/

7. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie